

Magiczny
Kraków

Październik w Aptece Designu: czy można zaprojektować wolność?

2026-10-09

Wolność technologii, wolność wyboru, wolność myślenia i twórczości - w październiku Aptece Designu rozpoczyna program poświęcony projektowaniu wolności. Jego osią będzie wystawa „*Guanaquerx - emancypacja technologii*” Pauli Gaetano Adi, która stawia pytania o sprawczość, autonomię i granice wolności, a odpowiedzi poszukamy podczas spotkań, warsztatów i debat.

Czy wolność można zaprojektować? Czy technologia może być wolna od obowiązku użyteczności i podporządkowania ludzkim celom? Czy to naprawdę my podejmujemy decyzje, kiedy wybieramy produkt, korzystamy z aplikacji albo poruszamy się po mieście? I czy przestrzeń, instytucje oraz technologie mogą poszerzać naszą sprawczość, nie ograniczając jej innym?

To pytania, które wyznaczą program Aptece Designu na najbliższe dwa miesiące. Wolność nie jest tu traktowana jako gotowy stan ani abstrakcyjna wartość, ale jako relacja, praktyka i proces nieustannego negocjowania granic. Design staje się więc nie tylko projektowaniem przedmiotów, lecz także zasad, zachowań, relacji, technologii i możliwych przyszłości.

Od wolności robota do wolności człowieka

Centralnym punktem programu będzie wystawa „*Guanaquerx - emancypacja technologii*”, której wernisaż odbędzie się **16 października** o godz. 18.00.

Jej bohaterem jest *Guanaquerx* - czworonożny robot inspirowany andyjskim guanako, który w 2024 roku wraz z grupą artystów, inżynierów, rzemieślników i przewodników przemierzył Andy, docierając na wysokość ponad 4500 metrów n.p.m. Wyprawa nie była jednak pokazem technologicznej sprawności. Przeciwnie - pokazała, że technologia może funkcjonować dzięki współpracy i zależności, a nie autonomii rozumianej jako całkowite uniezależnienie się od innych. Na trudnych odcinkach robot był nawet transportowany na grzbiecie muła.

Wystawa stawia pytanie, co wydarzyłoby się, gdybyśmy przestali traktować technologię przede wszystkim jako narzędzie kontroli, optymalizacji i zwiększania wydajności. Projekt Pauli Gaetano Adi łączy robotykę z andyjskimi materiałami, rzemiosłem i lokalną wiedzą, proponując myślenie o technologii jako o relacji między ludźmi, innymi istotami i środowiskiem.

Choć sam robot nie pojawi się w Aptece Designu, wystawa pokaże materiały dokumentujące projekt i wyprawę: filmy, eksponaty, materiały badawcze oraz dokumentację ekspedycji. Ekspozycja będzie także okazją do przyjrzenia się procesowi powstawania projektu i stojącym za nim ideom.

Wystawa „*Guanaquerx - emancypacja technologii*” jest również częścią Festiwalu Conrada i Patchlab digital art festiwal, a jej kuratorkami są Carolina Pietyra (KBF) oraz Elwira Wojtunik-Láng (*Patchlab digital art festiwal*).

Wernisaż poprzedzi wykład Pauli Gaetano Adi, który odbędzie się **15 października** w Centrum

Magiczny
Kraków

Dydaktycznym AGH. Podczas wystąpienia „Roboty, które śnią. O sztuce, kosmotechnice i tworzeniu światów” artystka opowie o projekcie „Guanaquerx”, a także o robotyce jako medium kulturowym i przestrzeni spekulacji. Punktem wyjścia będą pytania o sprawczość, kosmotechnikę i współlistnienie.

Temat wolności robotów powróci również podczas warsztatów Kiedy robot mówi „nie”?, organizowanego w ramach Festiwalu Conrada, którego hasłem przewodnim jest „Nieposłuszeństwo”. Uczestnicy przyjrzą się relacjom między ludźmi i maszynami. Korzystając z narzędzi projektowania spekulatywnego, worldbuildingu i kolażu, będą tworzyć możliwe scenariusze współlistnienia ludzi, robotów i innych aktorów. Zamiast rozstrzygać, czy roboty powinny mieć prawa, warsztaty postawią pytanie o to, jak projektować relacje z maszynami, które przestają być wyłącznie posłusznymi narzędziami.

Ważnym elementem programu będzie także partycypacyjne badanie „Zaprojektuj wolność”, do którego będą mogli dołączać odwiedzający Aptekę Designu. Jego celem jest sprawdzenie, gdzie zaczyna się nasza sprawczość, gdzie się kończy i w którym momencie musi ustąpić miejsca odpowiedzialności, bezpieczeństwu, prawdzie lub wolności innych osób.

Czy wolność można zaprojektować? Premiera trzeciego numeru „Kwartalnika JUTRA”

O wolności rozmawiamy także w trzecim numerze „Kwartalnika JUTRA” – offline’owego czasopisma idei. Razem z autorami, m.in. Katarzyną Janotą, Wojciechem Góreckim, Arturem Wabikiem i Maciejem Kałużą, Michałem Rusinkiem czy Leszkiem Gnoińskim, pytamy, czym dziś jest wolność i czy można ją projektować. Przyglądamy się temu, jak wpływają na nią kultura, technologia i społeczeństwo – i sprawdzamy, co właściwie we współczesnym świecie znaczy być wolnym.

8 października o godz. 18.00 w przestrzeni Apteki Designu odbyło się spotkanie, podczas którego autorzy i czytelnicy wymieniali się perspektywami i rozmawiali o tym, jak widzimy, czujemy i rozumiemy wolność. Uczestnicy zastanawiali się, czy nadszedł już czas „po wolności”, którą oddaliśmy w zamian za wygodę, mit sukcesu dostępnego dla każdego i algorytmiczne wsparcie uwalniające nas od codziennych decyzji. Rozważali również, czy prawdziwa wolność wciąż pozostaje na horyzoncie, kusząc obietnicą pełnej automatyzacji i uwolnienia ludzkości od pracy zarobkowej. W poszukiwaniu odpowiedzi na te pytania udział wzięli Carolina Pietyra, Maciej Kałuża i Wojciech Górecki. Spotkanie „Czy możemy projektować wolność?” poprowadziła Katarzyna Janota.

Wolność projektowania i oporu

Październikowy program Apteki Designu będzie również inspiracją do szukania odpowiedzi na pytanie, jak zachować możliwość krytycznego myślenia i działania wobec zmian związanych z rozwojem AI. 3 października odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Projektanci dla projektantów” – Eden: Learning Garden „Aktualizacja Systemu”.

Październik w Aptece Designu pokazuje różne sposoby rozumienia projektowania: jako pracy z technologią, przestrzenią, relacjami, informacją, przyszłością i własną sprawczością.

**Magiczny
Kraków**

„*Guanaquerx* – emancypacja technologii” jest pierwszym krokiem programu, który przez kolejne tygodnie będzie przesuwiał punkt ciężkości – od relacji człowieka z technologią i podmiotami nie-ludzkimi po wybory, przekonania, bezpieczeństwo, przestrzeń i twórczość. Każde kolejne spotkanie otwiera inną perspektywę, a materialne i intelektualne ślady tych rozmów będą stopniowo zmieniać przestrzeń Apteki Designu.

Większość wydarzeń ma charakter otwarty, na niektóre obowiązują zapisy. Zapraszamy do zapoznania się z działaniami w Aptece Designu. Szczegółowy program wydarzeń na stronie: aptekadesignu.pl/program.